

FELDSPAT GRUBU

Feldspat grubu mineraller yer kabuğunda en yaygın olarak bulunan bileşenlerdir ve yaklaşık olarak %50'sini oluştururlar. Magmatik ve metamorfik kayaların %90'ı bazı tortul kayaların (arkoz) %10'u feldspatlardan meydana gelmiştir. Hava, su veya hidrotermal etkilerle kaolen, serizit, zeolit, prehnit, kalsit v.b gibi minerallere dönüşebilir.

Feldspatlar aşağıdaki üç bileşenin katı eriyik serisi olarak bulunurlar;

Ortoklas	$K(AlSi_3O_8)$
Albit	$Na(AlSi_3O_8)$
Anortit	$Ca(Al_2Si_2O_8)$

Bunlar saf olarak bulunmayıp çoğunlukla az çok birbirleri ile karışık halde kristallenme gösterirler.

Feldspat grubu mineraller K-Na (Alkali Feldspatlar) ve Ca-Na (Plajiyoklaslar) olmak üzere iki ana gruba ayrılırlar.

ALKALİ FELDSPATLAR

Başlıcalarını aşağıdaki mineraller oluşturur.

Sanidin	$K(AlSi_3O_8)$ Monoklinik
Ortoklas	$K(AlSi_3O_8)$ Monoklinik
Mikroklin	$K(AlSi_3O_8)$ Triklinik

Bunlardan ayrı olarak şist ve gnayslar içinde düşük sıcaklıklarda oluşan Adularya ortoklasın farklı görünümlü şeklidir, kristalleri eşkenar dörtgen şeklindedir. Ancak hem monoklinik hem de triklinik sistemde kristallenmiş kristallerine rastlanmıştır.

Ayrıca triklinik sistemde kristalleşen Mikroklin'in sodyumca zengin olan üyesine **Anortoklas** veya **mikroklinalbit** $(Na,K) AlSi_3O_8$ denilmektedir.

MİKROKLİN

ORTOKLAS (ORTOZ) $K(AlSi_3O_8)$

Kristallografi: Monoklinik sistemde kristallenir. Kristaller genellikle kısa prizmatik şekillerde görülür. Çoğunlukla tek kristal veya yığılımlar halinde bulunur. Kaba taneli, masif veya kriptokristalen olabilir. Karlsbad, Baveno ve Manebah ikizlerini sıkça gösterir (Şekil 64).

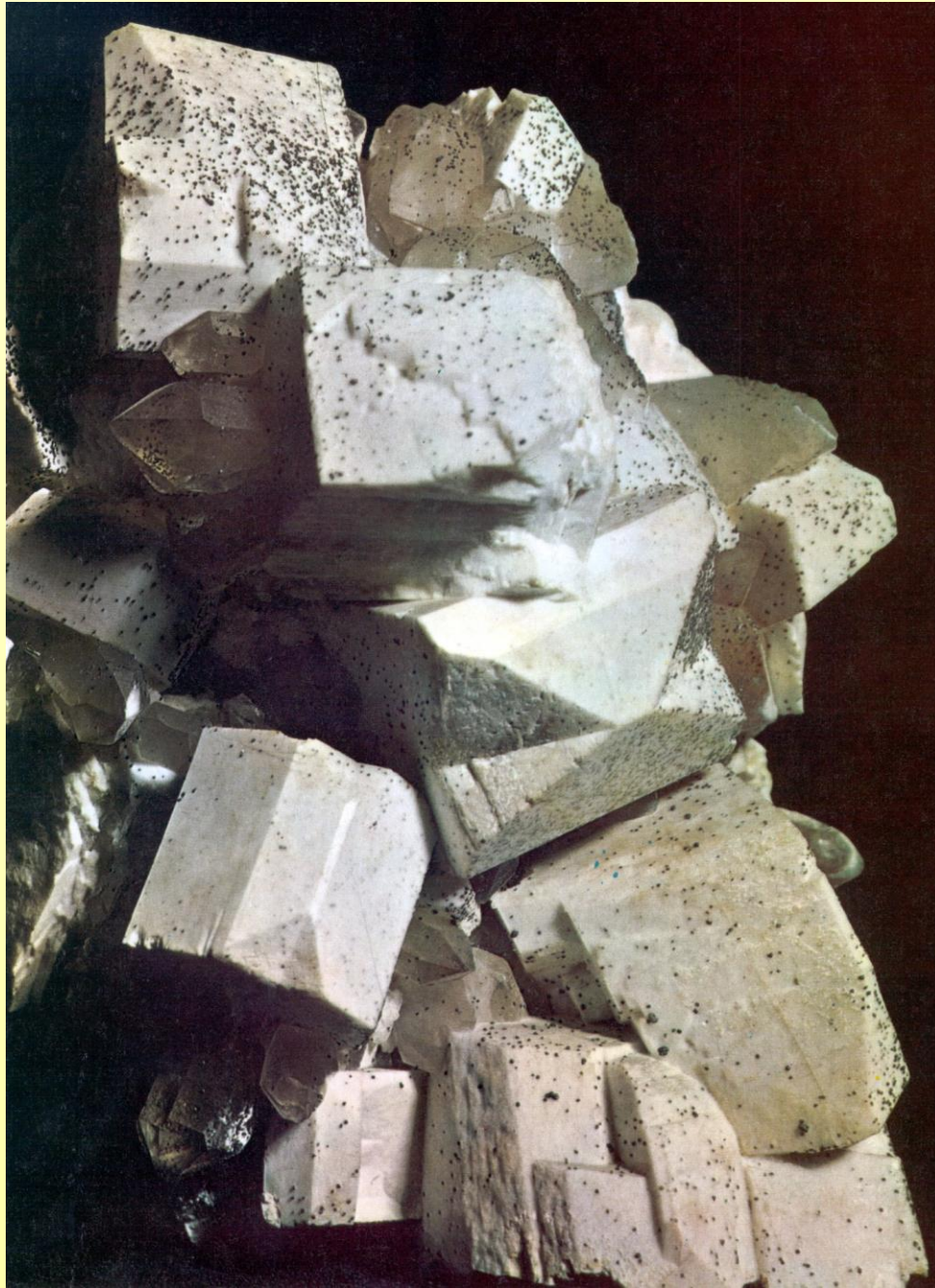
Fiziksel Özellikler: (001)'de mükemmel dilinimlidir. Sertliği 6 yoğunluğu ise 2.6'dır. Camsı parıltılı, renksiz, gri, beyaz veya el pembemsi rengindedir.

Tanınması: Rengi, sertliği ve dilinimi ile tanınır. Diğer feldspatlardan birbirine dik dilinimi ile ayırt edilir.

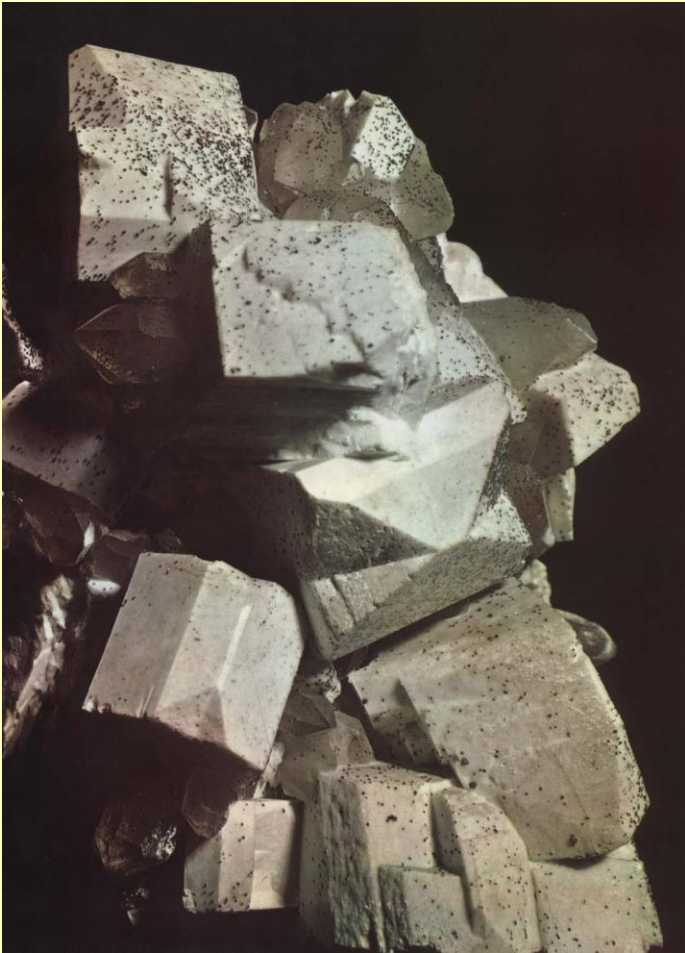
Bulunuşu: Çok yaygın bir mineraldir. Magmatik kayalarda özellikle granit, siyenit ve nefelin siyenit gibi kayaların esas mineralidir. Ayrıca arkoz gibi bazı kumtaşı ve konglomeralarda ve gnayslarda da görülür. Pegmatitlerde iri kristaller halinde kuvars, muskovit ve albit ile birlikte bulunur.

Alkali feldspatlardan **Sanidin** yüksek sıcaklık minerali olup genellikle fenokristaller şeklinde riyolit ve trakit gibi volkanik kayalarda bulunur. Ayrıca magmatik ve metamorfik kayalarda da görülür. Mikroklin ise daha düşük sıcaklıklarda granitlerde, granitik pegmatitlerde ve hidrotermal damarlarda bulunur. Ayrıca birçok şist ve gnayslarda da görülür.

ORTOKLAS (ORTOZ) $K(AlSi_3O_8)$

ORTOZ

ORTOZ

SANİDİN

PERTİTLER

Özellikle potasyumlu feldspatlar (**ortoklas, mikrokin**) içinde ara ürün olarak sodyumlu feldspat (**albit**) teşekkül etmişse minerale pertitik feldspat denir. Ortoklas içinde albitler mineralin büzülmesiyle gelişen zayıflık zonlarına dizilirler. Bu albit dizilimleri ortoklas mineralinin soğuma ile büzüldüğü doğrultuya dik veya (100) yönüne paralel olarak gelişirler. Albitlerin ortoklas içindeki dizilimleri ile oluşturdukları pertitler çeşitli şekiller arz eder. Belli başlıları şunlardır.

İğ şeklindeki pertitler

Filon şeklinde uzun ve ince pertitler.

Filon şeklinde daha kalın ve düzensiz pertitler

Leke şeklinde düzensiz pertitler

Daha az olmakla beraber ana mineral sodyum-kalsiyum feldspat (plajiyoklas), ekssolusyonla dışarıya atılmış lameller ortoklas ise buna **antipertit** denilir.